

КЛАРИСЕ ЛІСПЕКТОР

(Бразилія)

КУРКА

Оповідання

З португальської переклала Віра Вовк

Публікація підготовлена за сприяння
Посольства Федеративної Республіки
Бразилія в Україні.

То була недільна курка. Ще жива, бо не минула дев'ять година ранку.

Виглядала спокійно. Від суботи присіла в кутику кухні. Не звертала ні на кого уваги, і ніхто не зважав на неї. Навіть тоді, коли її вибрали, байдуже обмацуючи її інтимні частини, не могли визначити, чи товста вона, чи худа. Ніколи не підозрівали б у неї одробину якоїсь тривоги.

То була несподіванка, коли вздріли, що вона розкрила крила до короткого лету, надула груди і двома-трьома помахами крил здобула бильця тераси. Хвилину завагалася – достатньо, щоб куховарка скрикнула, – і вмить опинилась на сусідній терасі, звідки наново, незручним летом, дісталась аж на дах. Там правила за невідповідну прикрасу, спираючись то на одну, то на другу ногу. Поспішно прикликано родину, яка з розчаруванням побачила свій обід біля комина.

Господар дому, пригадавши собі подвійну потребу – час від часу вправлятися в спорті й пообідати, вдоволений, одягнув купальний костюм і вирішив іти курячою тропою: обережними стрибками здобув дах, де тремтяча непевна себе курка похапцем шукала нового напрямку. Погоня ставала щораз гарячішою. Від даху до даху простягнулася далі, поза квартал вулиці. Мало здатна на дику боротьбу за існування, курка мусила вирішувати сама, без інстинктивного захисту своєї породи, який їй шлях вибирати. Але в чоловікові був розбуджений мисливець. І хоч як нища була здобич, пролунав крик до бою.

Сама на світі, без батька й матері, вона поспішала, сопіла, німа й зосереджена. Часом серед утечі, задихана, рівноважилася на крайчику даху, віддихаючи з трудом хвилину, поки чоловік підганяв інших. Тоді вона справляла враження зовсім вільної істоти.

Дурна, несмілива й вільна. Не звияжець, яким був би півень в утечі. Що було в її нутрощах, що робило з неї єство? Курка – єство. Правда, не можна ні в чому на неї покластися. Вона сама не була спроможна на себе покластися, не так як півень, що вірить у свій гребінь. Єдиною її втіхою було те, що коли гинула одна курка, зараз на її місці з'являлася інша, така самісінька, як вона.

У кінці, коли зупинилася, щоб полюбуватися втечею, чоловік зловив її. Полонено її в крику й пір'ї. Потім її понесли переможно за одне крило і досить брутально жбурнули на кухонну долівку. Ще затуманена, вона обтрусилася з нерішеним, хриплим кудкудаканням.

Тоді сталося. З усе проймаючого зворушення курка знесла яйце. Може, передчасне. Але зараз опісля, вроджена для материнства, подобала на стару, обізану маму. Присіла на яйце і так застигла, дихаючи та розплющуючи і заплющуючи очі. Її серденько, таке мале на тарілці, підносило і спускало пера, сповняючи теплом те, що ніколи не було б чим іншим, ніж яйцем. Тільки дівчинка сиділа поблизу і, оголомшена, слідувала за подією. Скоро очунила, зірвалася з долівки і побігла з криком:

– Мамо! Мамо, не ріжте курки, вона знесла яйце! Вона нам бажає добра!

Усі прибігли знов до кухні і, зацікавлені, оточили молоду породіллю. Огріваючи своє дитя, вона була ані ніжна, ані брутальна, ані весела, ані сумна, не була нічим іншим, як звичайною куркою. Це не проявляло будь-якого сантименту. Батько, мати й донька дивилися на неї якийсь час без особливих думок. Ніхто ж бо ніколи не гладив курки по голівці. Укінці батько, дещо квапливо, відважився:

– Коли ти скажеш зарізати цю курку, як довго живу, не буду їсти курятини.

– І я ні! – захоплено присягла дівчинка.

Замучена мати стінула плечима.

Несвідома свого подарованого життя, курка замешкала з родиною. Дівчинка, вертаючися зі школи, жбурляла течку геть і бігла до кухні. Батько час до часу пригадував:

– Коли тільки подумаю, що я змусив її бігати в такому стані!

Курка стала королевою дому. То було відоме всім, крім неї самої. Проживаючи між кухнею і задньою терасою, вона виявляла свої дві прикмети: апатію та переляк.

Але коли дома все спочивало в тиші і всі, здавалося, її забули, вона сповнялася невеличкою відвагою, рештками відваги великої втечі, і кружляла по керамічній долівці, тіло, з перервами, вслід за головою, мов на полі, тільки невеличка голівка, що ворохобилася швидко і пружно, ще зраджувала вроджений, однак уже змеханізований переляк її раси.

Часом, щораз рідше, вона пригадувала собі ту курку, що відбивалася з краю даху на тлі неба, готову закудкудати. У такі хвилини вона наповняла груди нечистим кухонним повітрям, і якби самицям дано співати, вона хоч і не співала б, але була б дуже вдоволена. Та навіть тоді її голова була б курячою головою, тією самою, що її зарисовано від початків віків.

Аж одного дня її зарізали, спожили, і минули роки.

